

KRITERIJ ODABIRA SREDSTVA IZVRŠENJA NASILNIČKOG DELIKTA MALOLJETNIKA

Irena Cajner Mraović

MUP RH, Policijska akademija, Visoka policijska škola

Andreja Došen

Sažetak

Istraživanje je provedeno na uzorku 673 maloljetnih počinitelja različitih kaznenih djela s elementima nasilja kojima je u desetgodišnjem razdoblju u Hrvatskoj izrečena neka kaznena sankcija ili je kazneni postupak prema njima obustavljen zbog primjene načela svrhovitosti. Metodom diskriminativne analize tražene su razlike u modalitetima izvršenja delikta, obilježjima žrtve, prisutnosti i intenzitetu poremećaja u ponašanju i tijeku školovanja te obiteljskim prilikama između tri skupine ispitanika formiranih po kriteriju sredstva izvršenja kriminalne radnje (ozbiljna prijetnja, ruke, te drugi predmeti, oruđe, hladno i vatreno oružje). Dobiveni rezultati pokazuju da u okviru promatranih obilježja postoje statistički značajne razlike između kriterijskom varijablom zadane tri skupine ispitanika. Te razlike manifestiraju se na način da maloljetne počinitelje nasilničkih delikata koji su tom prigodom koristili ozbiljnu prijetnju prepoznajemo kao onaj dio ispitanika koji dolazi iz ruralnih i do izvjesne mjere nesređenih i disfunkcionalnih obitelji te koji pokazuju teže oblike poremećaja u ponašanju i tijeku školovanja. Nasuprot tome, maloljetnici koji pri izvršenju nasilničkog delikta koriste vlastitu fizičku snagu potpomognutu različitim drugim predmetima, oruđem, te hladnim i vatrenim oružjem ne pokazuju nikakva pretdelinkventna stanja niti dolaze iz obitelji u kojima bi bili prepoznatljivi bilo kakvi kriminogeni čimbenici te stoga njihovo kriminalno ponašanje procjenjujemo situacijskim.

Ključne riječi: maloljetnici, nasilnički kriminalitet, sredstvo izvršenja djela, obilježja žrtve, modaliteti izvršenja djela, poremećaji u ponašanju i tijeku školovanja, obiteljske prilike.

1. UVOD

Unatoč vrlo raširenoj zabrinutosti i strahu od kriminalne uporabe vatrenog oružja, te unatoč tome što je u očima široke javnosti i masovnih medija ta pojava u stalnom usponu, realno je ipak ostati na stajalištu da je korištenje vatrenog oružja pri izvršenju kaznenog djela u Hrvatskoj relativno rijetka pojava.

Naravno, ne treba zanemariti činjenicu da je kod nekih tipova kaznenih djela vatreno oružje gotovo obvezna pojava. Ovaj podatak je dosta važan i zbog toga što se u takvim slučajevima najčešće radi o zločinima sa smrtnom posljedicom.

Uporaba hladnog i vatrenog oružja pri izvršenju kaznenog djela do sada je najviše bila predmetom statističkog praćenja. Međutim, od znan-

stveno istraživačkih studija očekuje se da pruže uvid u dinamiku, genezu i okolnosti takvih kriminalnih slučajeva s posebnim naglaskom na obilježja počinitelja i žrtvi. Rezultati tih istraživanja od interesa su za sve djelatnike koji rade na poslovima vezanima uz otkrivanje suzbijanje, prevenciju i kontrolu kriminaliteta, a to su vrlo često upravo socijalni pedagozi.

Analize motivacije naoružanih delinkvenata zasad pružaju prilično konfliktne zaključke. Dok neki autori (na primjer: Greenwood, 1972; Harding, Blake, 1989; u: Morrison, O'Donnell, 1994) tvrde da su kaznena djela učinjena pomoću vatrenog oružja dobro i pažljivo planirana te se za pravno svrstavaju u kategoriju racionalnih i kalkularnih postupaka, ima i onih (na primjer: Kapardis, 1988; Feeny, 1986; Haran, Martin, 1984) koji na